

Sosiale hyttefolk

Delresultater fra undersøkelsen *By, bygd og fritidsboliger 2008*
Frekvensnotat

Johan Fredrik Rye og Maja Farstad

Notat nr 1/10, ISSN 1503-2027

**Norsk senter for bygdeforskning
Universitetssenteret Dragvoll
7491 Trondheim**

johan.fredrik.rye@bygdeforskning.no
maja.farstad@bygdeforskning.no

1: Hyttefolket i tett sosial kontakt med bygdefolket

I dette notatet gis en presentasjon av noen av de empiriske resultatene fra Norsk senter for bygdeforsknings spørreundersøkelse "By, bygd og fritidsboliger 2008" som ble gjennomført vinteren 2008.

Analysene viser at den norske fritidsboligbefolkningen ofte har tett sosial kontakt med befolkningen i hytte-vertskommunene, og at de fleste også jevnlig aktivt benytter seg av ulike servicetilbud.

Hovedfunnene som presenteres i dette notatet er:

- ▶ De fleste hyttebrukerne er jevnlig i kontakt med andre når de bruker hyttene sine, både dem i andre hytter og bygdefolket som bor i vertskommunene. Tre fjerdedeler (78,9 prosent) av hyttebefolkningen oppgir at de "av og til" eller "ofte" har sosial kontakt (f.eks. slår av en prat) med de fastboende.

- ▶ Hyttefolket opplever sjelden konflikter med lokalbefolkningen. De fleste forteller at de jevnt over har et harmonisk forhold til lokalsamfunnene der hyttene er lokalisert.

- ▶ De aller fleste (91,5 prosent) rapporterer videre at de handler mat på lokale matvarebutikker, så mange som to tredjedeler svarer at de gjør dette "som regel hver gang" de besøker fritidsboligen.

- ▶ Færre, men fortsatt en betydelig gruppe, benytter seg også jevnlig at ulike offentlige servicetilbud i hyttekommunen. Hver tiende har oppsøkt en lege på stedet der fritidsboligen er.

Undersøkelsen viser ellers at en relativt stor andel av hyttebefolkningen er godt fornøyd med vertskommunenes tilrettelegging for fritidsboligbefolkningen, men samtidig finnes det også en betydelig andel (30,6 prosent) som samlet sett uttrykker misnøye med tilretteleggingen. Enkelte kommuner kan trolig være tjent med å kartlegge hva en eventuell misnøye skyldes. Muligens kan de med enkle grep og uten at det går på bekostning av lokalbefolkningen, bedre tilretteleggingen for hyttefolk og slik legge et bedre grunnlag for videre hytteutvikling i kommunen.

Kort om datamateriale og metode

Resultatene som presenteres i dette notatet bygger på undersøkelsen "By, bygd og fritidsboliger 2008", som er en statistisk representativ undersøkelse blant 2680 nordmenn gjennomført vinteren 2008. Analysene i dette notatet bygger på svarene fra et delutvalg i denne undersøkelsen - personer som svarer at de eier eller disponerer en eller flere fritidsboliger.

For ytterligere informasjon, kontakt:

Forsker Maja Farstad

Jobb: 73 59 24 26

Mobil: 918 23 469

Epost: maja.farstad@bygdeforskning.no

2: Mye kontakt mellom hyttefolk og bygdefolk

Det er en utbredt oppfatning at mange nordmenn reiser på hytta for å oppsøke naturen, i fred og ro fra andre mennesker. Resultatene fra undersøkelsen "By, bygd og fritidsboliger 2008" viser et annet bilde: De fleste hyttebrukerne er jevnlig i kontakt med andre når de bruker hyttene sine, både dem i andre hytter og bygdefolket som bor i vertskommunene. I tabell 1 ser man at tre fjerdedeler (78,9 prosent) av hyttebefolkningen oppgir at de "av og til" eller "ofte" har sosial kontakt (f.eks. "slår av en prat") med de fastboende. Svært få, bare 4,4 prosent, oppgir at de aldri har slik kontakt. Det samme mønsteret trer frem i forhold til den sosiale kontakten med andre fritidsboligbrukere.

TABELL 1: SOSIAL KONTAKT MELLOM HYTTEBEFOLKNINGEN OG LOKALBEFOLKNINGEN. PROSENTER. (N = 472/473).

	Aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Totalt
Hvor ofte sosial kontakt (f.eks. slår av en prat) med fastboende?	4,4	16,7	40,2	38,7	100,0
Hvor ofte sosial kontakt med andre fritidsboligbrukere	6,1	17,9	44,1	31,9	100,0

Kilde: "By, bygd og fritidsboliger 2008" (Norsk senter for bygdeforskning)

Formen på den sosiale kontakten kan selvsagt variere i styrke, og det er noe annet å veksle noen ord over et gjerde enn å pleie mer inngående relasjoner. I undersøkelsen ble hyttebrukerne derfor også spurt hvor mange omgangsvenner(/par) man har blant de fastboende på stedet der man har sin fritidsbolig, en form for sosial kontakt som signaliserer mer solide og stabile relasjoner. Også her er det overraskende mange som oppgir at de har slik sosial kontakt. En tredjedel (35,4 prosent) oppgir at de har noen, men ikke mange (1 til 5) omgangsvenner på stedet der de har sin hytte. Ytterligere en femtedel blant hyttefolket (21,4 prosent) oppgir at de har mange (6 eller flere) omgangsvenner blant de fastboende.

TABELL 2: ANDEL BLANT HYTTEBEFOLKNINGEN MED OMGANGSVENNER PÅ HYTTESTEDET. PROSENT (N =).

	Prosent
Ingen	43,2
1-5 personer	35,4
6-10 personer	12,9
Mer enn 10 personer	8,5

Kilde: "By, bygd og fritidsboliger 2008" (Norsk senter for bygdeforskning)

Det er for øvrig verdt å merke seg at store deler av hyttefolket ikke bare har aktiv sosial kontakt med bygdefolket, men at mange også legger vekt på dette forholdet. 43,2 prosent forteller at de synes det er viktig at fritidsboligbefolkningen har sosial kontakt med de fastboende.

Endelig viser undersøkelsen at storparten av hyttefolket er fornøyd med sine relasjoner til de fastboende. I undersøkelsen ble respondentene bedt om å rapportere hvordan de opplever at forholdet er mellom de fastboende og fritidsboligbrukerne i kommunen der de har sin

fritidsbolig. Svarene skulle gis på en skala fra 0 til 10, der 0 betyr ”full harmoni” og 10 betyr ”høyt konfliktnivå”. I tabell 3 vises hvordan respondentene fordeler seg utover denne skalaen. Det klare inntrykket er at den store majoriteten av hyttefolket opplever at de jevnt over har et harmonisk forhold til lokalbefolkningen.

TABELL 3: HVORDAN OPPLER HYTTEFOLKET FORHOLDET MELLOM FASTBOENDE OG FRITIDSBOLIGBRUKERE? SVAR PÅ SKALA FRA 0 (FULL HARMONI) TIL 10 (HØYT KONFLIKTNIVÅ). PROSENT. (N = 469).

	Prosent
0 (Full harmoni)	15,8
1	12,3
2	25,6
3	18,2
4	6,7
5	11,7
6	3,3
7	3,0
8	2,3
9	0,5
10 (Høyt konfliktnivå)	0,7

Kilde: ”By, bygd og fritidsboliger 2008”
(Norsk senter for bygdeforskning)

Til tross for det jevnt over harmoniske inntrykket er det også enkelte hyttebrukere som opplever et høyt konfliktnivå mellom de to gruppene. Denne andelen er likevel overraskende lav – bare 3,5 prosent krysser av for verdiene 8, 9 eller 10 på skalaen,

3: Bruker lokale tilbud

Undersøkelsen ”By, bygd og fritidsboliger 2008” viser videre at hyttefolket i stor grad benytter seg av de ulike tjeneste- og servicetilbudene som tilbys på stedet der de har sine fritidsboliger.

TABELL 4: FRITIDSBOLIGBEFOLKNINGENS BRUK AV ULIKE TJENESTE- OG SERVICETILBUD I HYTTEKOMMUNENE. PROSENTER. (N = 446-473).

	Aldri	Noen ganger	Som regel hver gang	Totalt
Handle mat på matvarebutikker	8,5	25,4	66,1	100,0
Handle i andre butikker	19,8	63,5	16,7	100,0
Oppsøke lege	89,8	9,6	0,7	100,0
Oppsøke andre offentlige servicetilbud	69,1	29,1	1,8	100,0
Benytte meg av eksisterende rekreasjons- og opplevelsestilbud (mot betaling)	69,8	27,9	2,3	100,0

Kilde: ”By, bygd og fritidsboliger 2008” (Norsk senter for bygdeforskning)

De aller fleste (91,5 prosent) rapporterer at de handler mat på lokale matvarebutikker, to tredjedeler svarer faktisk at de gjør dette ”som regel hver gang” de besøker fritidsboligen. Litt færre, men fortsatt overraskende mange, forteller at de også gjør andre typer innkjøp i de ulike butikkene som finnes på hyttestedet.

Dette bekrefter oppfatningen av at den tilreisende hyttebefolkningen i mange tilfeller kan bidra til de lokale handelsnæringene, og slik være viktig for bygdeøkonomien.

Det er derimot langt færre som benytter seg av de offentlige tjenestetilbud som finnes på hyttestedet. Likevel er det verdt å merke seg at hver tiende fritidsboligbruker forteller at han eller hun ”noen ganger” oppsøker en lege, og at det også er noen få som jevnlig benytter seg av legetilbudet på hyttestedet.

Flere - men fortsatt et klart mindretall (30,9 prosent) - oppgir ellers at de oppsøker andre offentlige tjenestetilbud. Undersøkelsen spesifiserer ikke hvilke tjenester dette er snakk om, eller hvor omfattende bruken er, men resultatet signaliserer likevel at fritidsbefolkningen til en viss grad aktivt forholder seg det kommunale tjenestetilbudet på stedet.

4: Jevnt over tilfredse med hyttekommunene

Jevnt over er fritidsboligbefolkningen fornøyd med hyttekommunenes tilrettelegging for dem. I undersøkelsen ba vi hyttebrukerne vurdere det helhetlige tilbudet, slik de opplever det, og resultatet viser at en stor andel i mer eller mindre grad er tilfredse. Nesten halvparten (44,5 prosent) krysser av på den øverste halvdel av skalaen (verdiene 6 til 10), mens en fjerdedel (24,8 prosent) bruker midtpunktet på skalaen (verdien 5). Det er likevel verdt å merke seg at det fortsatt er en betydelig andel (30,6 prosent) som mener at vertskommunens tilrettelegging for hyttebefolkningen i mer eller mindre grad er dårlig (verdiene 0 til 4).

TABELL 5: HYTTBEFOLKNINGENS OPPFATNING AV VERTSKOMMUNENES TILRETTELEGGING FOR FRITIDSBOLIGBRUKERE. SVAR PÅ SKALA FRA 0 (SVÆRT DÅRLIG) TIL 10 (SVÆRT BRA). PROSENT. (N = 470).

	Prosent
0 (Svært dårlig)	2,7
1	3,3
2	5,1
3	8,3
4	11,2
5	24,8
6	11,3
7	12,9
8	11,4
9	3,6
10 (Svært bra)	5,3

Kilde: ”By, bygd og fritidsboliger 2008” (Norsk senter for bygdeforskning)

Resultatene i tabell 5 kan sees som et signal om at vertskommunene i jevnt over oppfattes som gode verter for sine hyttegjester - men at det fortsatt er et betydelig potensial for forbedring i relasjonen mellom hyttefolk og hyttekommuner.

5: Om prosjektet

Notatet er en skrevet som en del av Norsk senter for bygdeforsknings forskningsprosjekt om fritidsboliger i bygde-Norge ("The Second Home Phenomenon and New Rural Conflicts. Implications for Policies for a Rural 'Part-Time' Repopulation"). Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Geografisk institutt ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) og University of Wisconsin i USA. Det er finansiert av Norges forskningsråd (Natur og næring-programmet). Oppstart var i 2007 og prosjektet skal være slutført innen utgangen av 2011.

Prosjektet overordnede problemstilling er å diskutere de ulike økonomiske, sosiale og kulturelle prosessene som knyttet til den sterke fremveksten av hytter og andre husvære som brukes til fritidsformål i bygde-Norge. Sentrale forskningsspørsmål er:

- 1) Hvordan preger fremveksten av slike "andrehjem" de norske bygdesamfunnene, blant med tanke på mulighetene for ny næringsvirksomhet?
- 2) Hvilke økonomiske og sosiale konflikter oppstår når byfolk møter bygdefolk, spesielt med tanke på arealbruk?
- 3) Hvordan kan fastboende og fritidsfolks ulike perspektiver på hva som er "den gode bygda" og "det gode bygdeliv" skape problemer for en konstruktiv dialog og utvikling av "andrehjem"-sektoren i bygdene?

I dette notatet offentliggjøres noen innledende resultater fra spørreundersøkelsen "By, bygd og fritidsboliger 2008" som ble gjennomført av Norsk senter for bygdeforskning vinteren 2008. Vi har i denne omgang lagt vekt på å presentere resultatene som viser hyttefolkets sosiale kontaktflate ovenfor lokalsamfunnene der hyttene er lokaliserte, deres bruk av ulike tjenester, og deres tilfredshet med situasjonen de opplever som hyttebrukere i vertskommunene. I denne omgang har vi ikke valgt å gå i dybden på datamaterialet, men vil komme tilbake til slike analyser i senere prosjektpublikasjoner.

Kort om datamateriale og metode

Resultatene i rapporten bygger på spørreundersøkelsen "By, bygd og fritidsboliger 2008", som kartlegger hvordan ulike grupper i den norske befolkningen vurderer ulike aspekter ved fremveksten av flere fritidsboliger, spesielt i distriktene. Undersøkelsen ble gjennomført i tidsrommet medio januar til medio mars 2008. Norsk senter for bygdeforskning stod for den faglige gjennomføringen av undersøkelsen, mens feltarbeidet ble gjort av meningsmålingsinstituttet Sentio AS.

I alt ble 7000 spørreskjema ble sendt ut til et stratifisert, statistisk tilfeldig utvalg av den norske befolkningen. Av disse svarte 2680 personer, noe som gir en svarprosent på 38,3. Justert for stratifiseringen av utvalget (med overvektning av personer bosatt i hyttebygdekommuner), tilsvarer utvalget et statistisk representativt utvalg av den norske befolkningen på 1364 respondenter.

Frafallet er, slik som i andre postale undersøkelser av denne karakteren, betydelig. Det synes likevel ikke som det er noen store systematiske frafallskilder som skaper problemer for den

statistiske generaliseringen av resultatene, og undersøkelsen kan slik sees å gi et statistisk representativt inntrykk av hva befolkningen mener om de ulike aspektene ved fritidsboligfenomenet.

Analysene i dette notatet bygger på svarene fra et delutvalg i denne undersøkelsen: personer som svarer at de eier eller disponerer en eller flere fritidsboliger, som vi i notatet omtaler som "fritidsboligbefolkningen" og "hyttefolket". I utgangspunktet består dette utvalget av 1349 respondenter. I de følgende analysene har vi fjernet 381 respondenter som oppgir at deres fritidsbolig ligger i deres hjemkommune, og som derfor er mindre relevante for notatets problemstillinger.

Videre var det 254 respondenter som ikke hadde oppgitt hvilken kommune deres fritidsbolig ligger i, eller de hadde hytte kun i utlandet, og disse måtte derfor også fjernes fra analysene. Man sitter da igjen med 714 respondenter, som i dette notatet behandles som et statistisk representativt utvalg for den tradisjonelle "hyttebefolkningen", det vil si tilreisende fritidsboligbrukere. Korrigert for vektning (jf stratifiseringen av utvalget), tilsvarer utvalgets størrelse 491 respondenter.

For ytterligere informasjon om det metodiske opplegget for undersøkelsen, se Farstad, Rye og Almås 2009.

Referanser

Farstad, M., J. F. Rye og R. Almås (2009): *By, bygd og fritidsboliger 2008. Kommentert frekvensrapport*. Rapport 10/09. Norsk senter for bygdeforskning, Trondheim